

Nota van toelichting

Nummer.: 25T1036 	Kerkrade, 13 mei 2025
---	-----------------------

Behorend bij ontwerpbesluit nummer: 25Rb040

Onderwerp

Zienswijze op de begroting 2026 voor de gemeenschappelijke regeling Veiligheidsregio Zuid-Limburg en het gedane voorstel tot bezuinigingsmaatregelen

Beslispunten

- I. Een neutrale zienswijze af te geven op de ontwerpbegroting 2026, zoals verwoord in het conceptschrijven aan het Dagelijks Bestuur van de VRZL;
- II. Een positieve zienswijze af te geven op het gedane bezuinigingsvoorstel, zoals verwoord in het conceptschrijven aan het Dagelijks Bestuur van de VRZL;
- III. De jaarrekening en het jaarverslag 2024 van de VRZL ter kennisgeving aan te nemen.

Inleiding

Voor de uitvoering van gemeentelijke taken kan worden gekozen voor een publiekrechtelijke samenwerking, waarbij een zelfstandige organisatie wordt opgericht die voor verschillende samenwerkende gemeenten taken uitvoert. Deze publiekrechtelijke samenwerking is gebaseerd op een gemeenschappelijke regeling. We noemen deze zelfstandige organisatie de GR (gemeenschappelijke regeling) of Verbonden Partij.

Het gevolg van het overdragen van bevoegdheden naar een publiekrechtelijke samenwerking is dat een gemeentelijk bestuur meer op afstand staat en minder invloed kan uitoefenen dan bij taken in eigen beheer.

Een van de sturingsinstrumenten voor de raad om grip te houden op de GR-en vormt de P&C-cyclus. De gemeenteraad dient inzicht te hebben in de financiën van een Verbonden Partij om daar controle op uit te kunnen oefenen. De Verbonden Partij is verplicht het volgende te doen:

- De kadernota voor het eerstvolgende jaar moet ter kennisname vóór 15 april aan de raad toegezonden worden. In deze kadernota worden de beleidsmatige en financiële kaders geschetst.
- De voorlopige jaarrekening van het afgelopen jaar moet eveneens vóór 15 april ter kennisname aan de raad toegezonden worden. In juli volgt de definitieve en vastgestelde jaarrekening. De jaarrekening van de samenwerking laat zien wat het afgelopen jaar in financieel en beleidsmatig opzicht aan de orde is geweest.
De raad kan hierop geen zienswijze indienen.
- Het samenwerkingsverband moet een ontwerpbegroting aan de raden sturen, voordat deze wordt vastgesteld. De raad heeft hier de wettelijke mogelijkheid om vooraf wensen of bedenkingen kenbaar te maken door het indienen van een zienswijze. De gemeenteraad heeft geen bevoegdheid om de begroting

goed te keuren. In de begroting wordt aangegeven welke activiteiten de Verbonden Partij in het volgende begrotingsjaar gaat uitvoeren en wat de bijdrage per gemeente is.

De begroting is daarmee voor de gemeenteraad een belangrijk document om kaders te stellen. Volgens de Wet op de Gemeenschappelijke Regelingen moet de ontwerpbegroting 12 weken, voordat de begroting aan het Algemeen Bestuur (hierna: AB) wordt aangeboden, aan de gemeenteraden worden toegezonden. Gedurende deze 12 weken kunnen de raden een zienswijze indienen bij het Dagelijks Bestuur (hierna: DB). Het DB reageert voor vaststelling door het AB schriftelijk én gemotiveerd op de ingediende zienswijzen door de raad.

Het AB stelt vervolgens de begroting vast. De begroting moet binnen 2 weken na vaststelling, maar uiterlijk 15 september, door de Verbonden Partij aan Gedeputeerde Staten worden toegezonden.

De uitvoering van de activiteiten is een verantwoordelijkheid van de Verbonden Partij. Hierop kan geen zienswijze worden ingediend.

In deze nota van toelichting ligt de begroting 2026 van de Veiligheidsregio Zuid-Limburg (hierna: VRZL) voor. De VRZL is een gemeenschappelijk regeling van de 16 gemeenten in Zuid-Limburg en één van de 25 veiligheidsregio's in Nederland. De VRZL is een hulpverleningsorganisatie en een netwerkorganisatie in één, die werkzaamheden uitvoert op het gebied van crisisbeheersing/rampenbestrijding en brandweezorg.

Daarnaast ligt ter zienswijze voor een uitwerking van een mogelijke bezuinigingsopdracht om gevolgen van het Ravijnjaar 2026 voor de deelnemende gemeenten te beheersen.

In 2025 neemt de VRZL ook een besluit inzake het dossier "Huisvesting". Ten aanzien van dit dossier wordt op dit moment, parallel aan het zienswijzeproces ten aanzien van de begroting 2026, een zienswijze van de raden van de deelnemende gemeenten gevraagd. Dit proces ligt echter buiten de scope van deze nota. Bij een positief besluit van het Algemeen Bestuur van de VRZL heeft ook dat gevolgen voor de begroting 2026. Die zullen eveneens middels een begrotingswijziging verwerkt worden.

In het vervolg van deze nota zullen de strategische ontwikkelingen geschetst worden, die volgens de gemeenschappelijke regeling van invloed zijn op de uitvoering van de kerntaken. Verder zijn voor de beoordeling door uw raad van belang de beleidsaanpassingen en nieuwe ontwikkelingen die een financiële impact hebben op de totale begroting. Tevens betreft dit de financiële gevolgen van CAO-wijzigingen, indexeringen en beleidswijzigingen waarover reeds besluitvorming heeft plaatsgevonden. Tot slot is van belang het Totaalbedrag van de Meerjarenraming 2025 Jaarschijf 2026 en het Totaalbedrag van de begroting van de GR en de impact hiervan op onze gemeente. Onderstaand wordt dit nader toegelicht.

Doelstelling

De raad de gelegenheid te geven zijn zienswijze te geven op de ontwerpbegroting 2026 en de gedane bezuinigingsvoorstellen, zodat deze betrokken kunnen worden bij de definitieve besluitvorming door het AB van de VRZL op 4 juli aanstaande.

Argumenten

Op grond van artikel 35 van de Wet gemeenschappelijke regelingen sturen de gemeenschappelijke regelingen elk jaar hun begroting voor het komende jaar en de meerjarenbegrotingen toe aan de deelnemende gemeenten. De gemeenteraden worden in de gelegenheid gesteld hierover hun zienswijzen kenbaar te maken. Door een

zienswijze kenbaar te maken kan de raad gebruik maken van zijn controle – en sturingsbevoegdheid ten aanzien van de gemeenschappelijke regeling.

De raad heeft eerder te kennen gegeven dat hij behoefte heeft aan meer grip op de zogenaamde verbonden partijen. Die grip kan aan de raad worden gegeven door een heldere weergave van de belangrijkste financiële en beleidsmatige begrotingswijzigingen per gemeenschappelijke regeling aan te bieden, in de vorm van een dashboard.

In het dashboard wordt een onderscheid gemaakt tussen voorgestelde wijzigingen waar niets tot weinig aan te veranderen valt, zoals CAO-wijzigingen voor personeel, indexeringen van kostprijzen, reeds besloten beleidsaanpassingen en verplichtingen op grond van gewijzigde wetgeving. Daarnaast zijn er begrotingswijzigingen waar de raad meer ruimte heeft om een zienswijze over af te geven, met name nieuwe beleidsaanpassingen die kostenstijgingen met zich mee brengen.

De raad kan het dashboard gebruiken om te bepalen op welke begroting hij nader wil inzoomen en waar een inhoudelijke behandeling en het afgeven van een stevige zienswijze nodig zijn.

Ontwerpbegroting VRZL 2026

De begroting van 2025 is het uitgangspunt geweest voor het opstellen van de ontwerpbegroting 2026, met dien verstand dat er – zoals gebruikelijk – een indexering voor lonen en prijzen plaats heeft gevonden. De ontwerpbegroting 2026 van de VRZL kent geen noemenswaardige beleidsmatige wijzigingen die afwijken van het eerder vastgestelde Meerjarenbeleidsplan 2024 tot en met 2027 of de begroting 2025. De Raad van de gemeente Kerkrade heeft destijds ingestemd met de inhoud van dit meerjarenbeleidsplan.

In financiële zin zijn er veel zaken “in beweging.” In de eerste plaats is het zogenaamde Ravijnjaar in aantocht, waarbij gemeenten geconfronteerd worden met een herverdeling van de bijdragen uit het gemeentefonds en daardoor minder middelen beschikbaar zullen hebben.

Voor wat betreft de gemeentelijke bijdragen heeft de VRZL van haar Bestuur de opdracht gekregen om te kijken wat de bijdrage aan de gemeentelijke uitdagingen in het Ravijnjaar zou kunnen zijn. Daarbij is afgesproken dat er geen takendiscussie gevoerd zal worden maar op basis van efficiëntere bedrijfsvoering bezuinigingen gerealiseerd worden. Voorstellen daartoe zijn in een apart document aangereikt en deze worden, samen met de ontwerpbegroting 2026, hierbij ter zienswijze aan de deelnemende raden voorgelegd. Zie hiervoor onderstaande kop “*Voorstel uitwerking bezuinigingsopdracht VRZL 2026 e.v.*” Wanneer het Algemeen Bestuur van de VRZL met deze voorstellen instemt zullen deze middels een begrotingswijziging verwerkt worden. Deze zijn op dit moment dus nog niet verwerkt in de ontwerpbegroting.

Daarnaast speelt dat het Rijk onbedoeld een korting van 10% op de BDUR-middelen heeft aangekondigd. Dat moet in de voorjaarsnota gerepareerd worden, of dat ook zo gaat gebeuren staat nog niet vast. De BDUR-middelen worden ingezet voor het toekomstgericht verder professionaliseren van crisisbeheersing als vak in de breedte van de organisatie van de VRZL. Daarbij zijn ook doelstellingen geformuleerd door het Rijk. Mocht de 10% bezuiniging doorgang vinden, dan beziet de VRZL welke van de geformuleerde doelstellingen van het Rijk bijgesteld worden. De afspraak met het bestuur van de VRZL is gemaakt dat een vermindering van de BDUR-middelen niet mag leiden tot verhoging van de gemeentelijke bijdragen.

Tenslotte wordt er op dit moment ook volop naar de veiligheidsregio's gekeken inzake een grotere rol bij het bevorderen van maatschappelijke weerbaarheid, zelfredzaamheid en het inrichten van noodhulpunten.

Naast bovengenoemde onzekerheden wordt in 2025 ook een besluit verwacht inzake het dossier Huisvesting. Ten aanzien van dit dossier wordt op dit moment, parallel aan het zienswijzeproces ten aanzien van de begroting

2026, een zienswijze van de raden van de deelnemende gemeenten gevraagd. Dit proces ligt echter buiten de scope van deze nota. Bij een positief besluit van het Algemeen Bestuur van de VRZL heeft ook dat gevolgen voor de begroting 2026. Die zullen eveneens middels een begrotingswijziging verwerkt worden.

Voorstel uitwerking bezuinigingsopdracht VRZL 2026 e.v.

In de vergadering van het Algemeen Bestuur van 6 december 2024 is gevraagd om een mogelijke bezuinigingsopdracht uit te werken. Dit gezien de gemeentelijke onzekerheden door de Rijksplannen voor bezuinigingen op het Gemeentefonds in 2026 (het zogenoemde “Ravijnjaar”) en het feit dat een aantal van de deelnemende gemeenten (waaronder de gemeente Kerkrade) de VRZL daar ook door middel van een taakstelling om hebben verzocht.

Dit heeft geleid tot een vijftal bezuinigingsvoorstellen, die thans aan de raden van de deelnemende gemeenten voor zienswijze worden voorgelegd:

1. met ingang van boekjaar 2026 de bijdrage FLO van de deelnemende gemeenten met een bedrag van € 750.000 (zijnde een bezuiniging van 1,33%) structureel te verlagen;
2. met ingang van boekjaar 2026 de reguliere bijdrage door met een bedrag van € 956.000 (zijnde een bezuiniging van 1,69%) structureel te verlagen;
3. incidentele middelen inzetten om de op basis van een positief jaarresultaat de deelnemende gemeenten verder tegemoet te komen in hun financiële opgave voor 2026;
4. bepalen dat de mogelijke bezuiniging op de BDuR-gelden vanaf 2026 geen financiële gevolgen hebben voor de deelnemende gemeenten;
5. de VRZL zal participeren in de volgende “benchmark-ronde” voor veiligheidsregio’s.

Op basis van de vastgestelde begroting 2025 met een deelnemersbijdrage van € 56.442.264 betekent het bovenstaande een structurele bezuiniging op de bijdrage van de deelnemende gemeenten van 3,02%.

Voorstel inhoud zienswijze

Voorgesteld wordt om een neutrale zienswijze af te geven op de ontwerpbegroting 2026. Dit mits het AB van de VRZL ook daadwerkelijk besluit tot doorvoeren van de voorgestelde bezuinigingsmaatregelen. Enerzijds wordt geconstateerd dat door o.a. stijgingen van prijzen en Cao-lonen de gemeentelijke bijdrage toeneemt. Anderzijds wordt onderkend dat dit ontwikkelingen betreffen waar de VRZL weinig tot geen invloed op heeft en dat de aangeboden ontwerpbegroting geen majeure kostenverhogende beleidswijzigingen kent.

Mocht het AB van de VRZL niet besluiten tot het nemen van (de voorgestelde) bezuinigingsmaatregelen, dan wordt voorgesteld om een negatieve zienswijze af te geven op de ontwerpbegroting 2026. In een dergelijk scenario heeft de VRZL immers in het geheel niet voldaan aan de oproep die de raad in zijn zienswijze op de ontwerpbegroting 2025 en de daarop volgende brief d.d. 9 juli 2024 (ons kenmerk 24u0006936) heeft gedaan.

Voorgesteld wordt om een positieve zienswijze af te geven op de voorgestelde bezuinigingsmaatregelen. Weliswaar wordt geconstateerd dat de omvang van de VRZL voorgestelde bezuinigingsmaatregelen kleiner is dan de door de raad in voornoemde brief opgenomen minimale omvang van 5%. Echter kan uit de voorstellen van de VRZL wel worden opgemaakt dat men de oproep van de gemeente Kerkrade serieus heeft genomen en daarmee haar bijdrage levert aan de opgaves waar de deelnemende gemeenten zich vanaf 2026 voor gesteld zien staan. Dat blijkt ook uit het besluit van het Algemeen Bestuur van de VRZL om een deel van het positieve resultaat over 2024 aan de deelnemende gemeenten te restitueren.

Jaarverslag en Jaarrekening 2024

De VRZL heeft in 2024 alle taken uitgevoerd waar men normaliter voor aan de lat staat. Daarnaast is de VRZL druk doende geweest met onderwerpen als noodopvang en crisisnoodopvang voor zowel Oekraïense vluchtelingen en de reguliere asielstroom. Ontwikkelingen als geopolitieke spanningen, oorlogen en de steeds zichtbaardere gevolgen van klimaatverandering zijn van invloed geweest op het werk van de VRZL. Deze vragen om veerkracht en samenwerking en daar heeft de VRZL zich dan ook op gericht. Niet alleen door te reageren op acute situaties, maar ook door vooruit te kijken en zich voor te bereiden op langdurige crises.

De VRZL heeft over 2024 een positief resultaat gegenereerd van €632.255,-. Inmiddels heeft het AB van de VRZL beslist omtrent de bestemming van dit resultaat. De helft van dit resultaat wordt gerestitueerd aan de deelnemende gemeenten. De andere helft wordt toegevoegd aan de algemene reserve van de VRZL. Dit om de niet al te sterke reservespositie van de VRZL te verbeteren.

Kanttekeningen

Ondanks dat de VRZL de begroting 2026 tijdig voorafgaand haar vergadering van het Algemeen Bestuur van 4 juli aanstaande heeft aangeboden, bestaat er enige frictie met het interne proces dat de gemeente Kerkrade in dit dossier moet doorlopen. De gezamenlijke behandeling inzake de begroting van alle GR-en vindt immers plaats tijdens de raadsvergadering van 2 juli aanstaande en de door de VRZL geboden zienswijzetermijn eindigt op 24 juni aanstaande.

Mits in de vergadering van de Commissie AZM van 12 juni aanstaande wordt besloten om deze kwestie als akkoordstuk naar de raad door te geleiden, kan dit probleem worden ondervangen door de VRZL al na de commissievergadering in kennis te stellen van de door de raad voorgenomen beslispunten.

Financiën

Landelijk worden gemeenten de komende periode geconfronteerd met een korting op het gemeentefonds waarbij het jaar 2026 een dieptepunt kent. Hierdoor wordt ook gemeente Kerkrade gedwongen om te zoeken naar noodzakelijke bezuinigingen. De gemeenschappelijke regelingen zijn in de afgelopen periode gevraagd om, gelet op de knellende financiële kaders, als 'verlengd lokaal bestuur' hun verantwoordelijkheid hierin te nemen. De gemeenteraad heeft in de zienswijzebrieven ten aanzien van de ontwerpbegrotingen 2025 van alle gemeenschappelijke regelingen een passage gewijd aan dit uitgangspunt.

Ook in de voorliggende zienswijzenbrieven ten aanzien van de begrotingen 2026 van alle gemeenschappelijke regelingen is een uniforme passage opgenomen waarin de GR'en gevraagd worden om noodzakelijke bezuinigingen in de bedrijfsvoering dan wel kerntaken van hun organisatie door te voeren. Deze passage is in overleg met de overige Parkstad-gemeenten (Samen Grip op Verbonden Partijen Parkstad) tot stand gekomen.

De in het navolgende weergegeven financiële consequenties hebben enkel betrekking op de ontwerpbegroting 2026 en de parallel daaraan door de VRZL voorgestelde bezuinigingsmaatregelen. De financiële consequenties van het door de VRZL gedane voorstel ten aanzien van het "Huisvestingsdossier", dat thans ook ter zienswijze voorligt bij de raden van de deelnemende gemeenten, zijn niet in deze nota verwerkt. Deze zijn in een separate nota benoemd.

Ontwerpbegroting VRZL 2026

In de gemeentelijke meerjarenraming is voor 2026 een bedrag ter grootte van € 4.134.300,- opgenomen ten behoeve van het onderwerp crisisbeheersing en rampenbestrijding. De daadwerkelijke te maken kosten voor 2026 worden geraamd op € 4.296.348,-. Deze daadwerkelijke kosten worden met name bepaald door de gemeentelijk bijdrage aan de begroting van de VRZL voor 2026. Deze bijdrage bedraagt op grond van de ontwerpbegroting € 4.281.648,-. Indien deze begroting door het AB van de VRZL wordt vastgesteld, ontstaat voor 2026 een tekort van € 162.048,- tussen het door de gemeente geraamde bedrag en de daadwerkelijk te maken kosten ten behoeve van dit onderwerp. Dit tekort dient betrokken te worden bij de vaststelling van de gemeentelijke begroting 2026 e.v.

	2026	2027	2028	2029
Gemeentebegroting crisisbeheersing en & rampenbestrijding	4.134	4.154	4.283	4.283
(Geraamde) kosten Kerkrade crisisbeheersing en & rampenbestrijding 2026 (voornamelijk begroting VRZL)	4.296	4.420	4.553	4.689
Financiële consequenties	-162	-266	-270	-406

*bedragen x €1000 en afgerond op duizendtallen

Voor de vergelijking tussen de thans aangeboden ontwerpbegroting 2026 en het totaalbedrag van de meerjarenraming 2025 jaarschijf 2026 wordt verwezen naar het dashboard dat onderdeel uitmaakt van de te geven. presentatie. Tot slot is van belang het Totaalbedrag van de Meerjarenraming 2025 Jaarschijf 2026 en het Totaalbedrag van de begroting van de GR en de impact hiervan op onze gemeente.

Voorstel uitwerking bezuinigingsopdracht VRZL 2026 e.v.

Het door de VRZL gedane voorstel voor bezuinigingsmaatregelen omvat een structurele bezuiniging van €1.706.000,- vanaf boekjaar 2026. Indien het Algemeen Bestuur van de VRZL tijdens de vergadering van 4 juli aanstaande conform dit voorstel besluit, betekent dit voor de gemeente Kerkrade een structurele besparing van ongeveer € 124.500,- per jaar.

Het in bovenstaande kop "Ontwerpbegroting VRZL 2026" genoemde tekort van € 162.048,- over 2026 zou daarmee terug worden gebracht tot €37.510,-.

	2026	2027	2028	2029
Gemeentebegroting crisisbeheersing en & rampenbestrijding	4.134	4.154	4.283	4.283

(Geraamde) kosten Kerkrade crisisbeheersing en & rampenbestrijding 2026 (voornamelijk begroting VRZL) incl. bezuinigingsvoorstel	4.172	4.296	4.428	4.564
Financiële consequenties met doorvoeren bezuinigingsvoorstel	-38	-142	-145	-281
<i>(Financiële consequenties zonder doorvoeren bezuinigingsvoorstel)</i>	<i>(-162)</i>	<i>(-266)</i>	<i>(-270)</i>	<i>(-406)</i>

*bedragen x €1000 en afgerond op duizendtallen

Bovenstaand schema laat zien dat de komende jaren een tekort blijft bestaan tussen de geprognosticeerde jaarlijks te maken kosten ten behoeve van crisisbeheersing en rampenbestrijding en het daarvoor in onze meerjarenraming opgenomen bedrag, maar dat dit tekort ook aanzienlijk wordt verkleind als het Algemeen Bestuur van de VRZL instemt met de voorgestelde bezuinigingsmaatregelen.

Jaarverslag en Jaarrekening 2024

De VRZL heeft over 2024 een positief resultaat gegenereerd van €632.255,-. De helft van dit resultaat wordt gerestitueerd aan de deelnemende gemeenten conform de geldende kosten- en batensystematiek. Dit betekent dat de gemeente Kerkrade een bedrag ter grootte van ongeveer €23.000,- retour ontvangt.

Communicatie

In een gezamenlijke commissievergadering worden de financiële gevolgen van de begrotingen van de verschillende Gemeenschappelijke Regelingen inzichtelijk gemaakt.

De zienswijze van de raad wordt schriftelijk ter kennis gebracht bij het DB van de VRZL.

Burgerparticipatie

De begroting en de zienswijze van onze gemeente kunnen via de gemeentelijke kanalen door belanghebbenden worden ingezien. Dit is de participatietrede Informeren.

Uitvoering

De ontwerpbegroting 2026 en het bezuinigingsvoorstel zijn in de vergadering van het DB van de VRZL van 28 maart jongstleden behandeld. De aanbiedingsbrief is ontvangen op 31 maart jongstleden. De gemeentelijke zienswijze dient dan ook uiterlijk op 23 juni 2025 door de VRZL te zijn ontvangen.

Het AB van de VRZL beslist in haar vergadering van 4 juli 2025 over de vaststelling van de ontwerpbegroting 2026 en het voorstel met betrekking tot de bezuinigingsmaatregelen. Eventuele zienswijzen van gemeenteraden worden bij de besluitvorming betrokken.

De jaarrekening 2025 is ter kennisname.

Gezondheid en Vitaliteit

Niet van toepassing.